

UGANDA

i RWANDA

LA PERLA D'ÀFRICA

I EL PAÍS DELS 1000 TURONS

XAVIER BLANCAFORT PUJOLS

Taradell, març del 2007

Viatge del 14 de setembre al 2 d'octubre del 2006

EL VIATGE DIA A DIA

- Dia 1: Taradell-Barcelona-Londres-Entebbe.
- Dia 2: Entebbe-Kidepo Valley National Park.
- Dia 3: Trekking als poblats Ik. Poblats Ik.
- Dia 4: Poblats Ik. Kidepo Valley N.P.
- Dia 5: Kidepo N.P.-Murchison Falls N.P.
- Dia 6: Murchison Falls N.P.
- Dia 7: Murchison N.P.-Lake Nyabikere.
- Dia 8: Lake Nyabikere-Kasese.
- Dia 9: Kasese-Queen Elizabeth N.P (Kyambura).
- Dia 10: Queen Elizabeth-Lake Bunyonyi.
- Dia 11: Lake Bunyonyi.
- Dia 12: Bunyonyi-P.N. des Volcans (Rwanda).
- Dia 13: P.N. des Volcans-Ruhengeri (Rwanda).
- Dia 14: Ruhengeri-Mbarara.
- Dia 15: Mbarara-Bulago island (Lake Victoria).
- Dia 16: Bulago island.
- Dia 17: Bulago island-Kampala.
- Dia 18: Kampala-Entebbe.
- Dia 19: Entebbe-Londres-Barcelona-Taradell.

REFENT EQUIPATGES

De rebot. La meva primera intenció era anar a Borneo. Per no saber ben bé quan podria marxar de vacances, sense massa temps planificar-les i, una mica per mandra, en viatge organitzat. El mínim per fer el viatge eren dues persones, al setembre, però, es veu que només hi volia anar jo. Tot i que al principi em toca una mica la moral, ho tenia molt assumit, ara fins i tot me n'alegro, després de buscar més informació per internet ja em començava a penedir de no anar-hi anat pel meu compte. Canvi de plans d'emergència, en altres agències estan igual i per planificar aquest o un altre viatge pel meu compte, és massa, massa just. Busco un viatge que s'adapti al pressupost i al que vull fer. Canvio orangutans per goril·les i la selva tropical per la sabana, deixo Àsia, una assignatura que em tornarà a quedar pendent, per més endavant. El viatge de Kananga, *Goril·la Trekk*, és el que s'ajusta més. A Uganda i Rwanda.

Ens trobem en Jordi, la Montse i l'Enric a l'aeroport per marxar plegats. Em feia molta mandra marxar sol, fent tantes hores de viatge, i vaig demanar a l'agència els correus electrònics de la gent que sortia de Barcelona. Facturem les maletes, ens acomiadem de la família i pugem a la terminal. Fa un bon ruixat i l'avió sortirà amb mitja hora de retard, tot i això estem molt tranquils, encara tindrem quatre hores i mitja per avorrir-nos a Londres... o això ens pensàvem.

El vol, deixant de banda alguna turbulència al principi, és molt plàcid. Els forts ruixats que cauen a Catalunya, però, em permeten veure una imatge relativament insòlita, una llengua d'aigua dolça i marró del Llobregat penetra mar endins. Sobrevolem el Garraf i, a partir d'aquí, passem per sobre un llençol de núvols fins al Canal de la Mànega (o English Channel en anglès i la Manche en francès... sense comentaris, ja estan tots fets). Uns núvols més i sobrevolem Londres, primer els barris perifèrics i tot seguit el seu centre, podent contemplar el Tamessis, el Big Ben, el Parlament, the Eye of London, Westminster... una sorpresa que no m'esperava i que no acabo d'entendre, veient, com veurem, les mesures de seguretat aèries que es prenen en aquest país.

Hem de canviar de Terminal. A mig camí, però, ens diuen que la nostra bossa de mà és massa gran i que no la podem embarcar... tot i que si passava a la "caixa" que tenien a Barcelona per comprovar-ho. Les nostres queixes no serveixen per res, ja ho sabíem, i amb l'Enric hem de sortir de la zona de connexions per comprar una maleta petita, posar-hi quatre coses (la compra ell, tot i que hi puc posar el meu sac de dormir i les

mudes de recanvi, amb això ja faig) i facturar-la. Agafem el metro i, finalment, canviem de terminal, ara sí. Tornem a passar els pesats controls de seguretat, on la meua motxilla continua semblant massa gran i l'haig de posar a la petita caixa per què comprovin que té la mida correcta. Afortunadament, crec, mentre ho faig el vigilant es distreu i no veu com li entaforo, prement bastant fort. El meu aspecte també deu semblar sospitos, ja que després de passar els raigs X també m'escorcollen i en fan buidar totes les butxaques, inclosos els feixos de bitllets, cosa que em molesta, i el mocador, la meua petita venjança (l'agent de policia no el vol ni agafar tot i el meu amable oferiment). Tot i tot això, encara ens queda una bona estona per voltar per les botigues, retrobar-nos els quatre i parlar una estona.

Nou hores de Londres a Entebbe. L'avió surt puntual. Em toca viatge al costat de l'Ida, una farmacèutica sueca molt guapa i simpàtica que va a Uganda a fer el seu projecte de fi de carrera. Lamento no parlar un anglès més fluid, tot i que ha millorat força i puc mantenir una conversa raonable. També lamento no ser més jove i guapo, però això no es pot arreglar. També coneixem en Pepe i la Presentación, els dos mallorquins que faran el viatge amb nosaltres, seuen molt a prop nostre. El vol també és molt plàcid i de nit, perfecte per dormir una estona i, si es pot dir així, fer una mica més curta l'anada.

SENSE DESCANS

Arribem a Entebbe de matinada, sortim de l'aeroport i ens trobem amb el nostre guia acompanyant, en Clori (un portuguès que viu a la Vall d'Aran). També acabem de conèixer la resta del grup: la Veronica (una mexicana), l'Ana i l'Aurelio (madrileny) i en Xavi (de Mataró). Sortim al pàrquing i refem el nostre equipatge per agafar només el que necessitem pels propers tres dies, la resta es quedarà al camió en què farem la resta del viatge, més endavant. Amb el temps relativament just, sense haver de córrer, però sense distreure'ns, canviem moneda, esmorzem una mica i tornem a passar els controls de l'aeroport, cansats d'haver-ho de fer tantes vegades. Embarquem les maletes pel vol de l'*Eagle Air* i tot seguit pugem a una avioneta de vint places, només per a nosaltres. Com a mínim el procés és ràpid.

L'única manera d'arribar al Parc Nacional Kidepo Valley de forma ràpida i segura és aquesta. El vol val molt la pena. Travessem una immensa planura, verda i fèrtil al principi, totalment humanitzada, sense cap concessió a la natura per veure com, de mica

en mica, els petits camps de conreu van deixant pas, almenys aparentment, a espais naturals més grans i més secs (tot i que potser seria millor dir menys verds), llacs i un bon grapat d'aiguamolls.

Poc abans d'aterrar, al cap d'una hora de vol, travessem alguns turons i muntanyes i comencen les turbulències. No em marejaré per ben poc, em va molt just. Ja baixant comencem a veure la primera fauna: búfals i alguns antílops que no puc identificar.

A peu de pista, de sorra, ens recull el camió del Parc i el nostre mitja de transport en els propers tres dies. Un vell *Man* alemany de la segona guerra mundial... i no és cap metàfora. Pel curt camí fins al campament, búfals, antílops d'aigua i oribís pasturen tranquil·lament, mentre un lleó mascle descansa tot contemplant els seus dominis sota una acàcia al cim d'un turonet rocós, a un escàs quilòmetre de l'Apoka Rest Camp, on dormirem en *bandas* (una mena de bungalows circulars que recorden les típiques cabanes africanes). Un gran elefant mascle es passeja, pràcticament, pel mig de les cabanes. Ens instal·lem, dinem i descansem una mica, poc, tot i que ja em sembla bé.

Tornem a pujar al camió i anem a fer el primer safari. Ens passegem, principalment, per la vall del riu Narus, per una sabana molt més verda del que m'imaginava, amb gramínies o herbes graminoides molt altes (entre un metre i mig i dos, aproximadament) i arbres repartits aquí i allà. La típica imatge de la sabana. L'alçada de l'herba dificulta la visió dels animals, no massa abundants per culpa de la terrible dictadura d'Idi Amin Dada, que va donar via lliure a caçadors i furtius. Tot i això n'acabem veient força: zebres, elefants, lleons, kongonis...

Sopem i ens anem a dormir ràpidament, contents i cansats. Demà ens espera un dia molt dur.

LA CAMINADA

Ens llevem a dos quarts de quatre, esmorzem i pugem al camió mig adormits. Fem uns quants quilòmetres i, de matinada, arribem al poblat Karamojong des d'on començarem a caminar. Només baixar quedem envoltats de la gent de la zona. Em sento molt observat, massa, i no m'agrada.

La majoria del grup hem decidit contractar un portejador per les nostres motxilles, a més dels necessaris per portar les tendes i altres estris. Potser no faria falta, però només costa quinze mil xílings d'Uganda (aproximadament uns set euros i mig) i els diners es quedaran aquí. El repartiment d'equipatges i la tria del personal és caòtica i, almenys

per mi, és converteix en una situació violenta. Ens envolten completament i molts s'ofereixen per portar-nos la motxilla ignorant que la tria no la fem nosaltres. La meua motxilla queda de les últimes i quan s'acosta el cap dels portejadors comencen les empentes i les discussions, fins al punt que haig "d'abandonar-la" (en Clori ens diu que no hi ha perill de robatoris). Decideixo "fugir" i començo a caminar seguint els que ja han marxat, ja ens retrobarem amb el grup i la motxilla més endavant. Camino ràpid, primer fart del cacau que s'ha muntat, després per veure si deixo enrere la cantarella dels nens i adolescents que ens segueixen demanant-nos que els hi regalem qualsevol cosa (bolígrafs, la roba que portem, diners...).

Al cap de poc més d'un quilòmetre, aproximadament, puc afluixar la marxa i en retrobo amb alguna gent del grup. A tots ens ha passat més o menys el mateix. Comença, per mi, la temuda caminada. Mica en mica ens anem reagrupant, tot i que poc a poc en vaig quedant l'últim. Potser per la forta xafagor o per haver caminat massa de presa al principi, crec, m'ha agafat el que en termes ciclistes es coneix com una "pajara". Afortunadament anem fent parades, tot i que em semblen massa llargues,

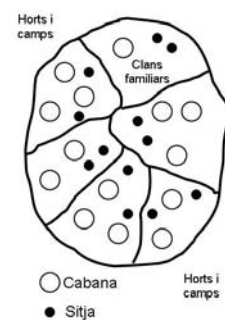
segurament permeten que en recuperi i que, de mica en mica, pujant al meu ritme i amb parades més curtes, acabi arribant a dalt amb els primers. Em costa de creure. Abans de marxar aquesta caminada em feia moltíssima por, pel desnivell i per por

de trobar-me, en paraules de la Vero (en una de les seves múltiples aportacions), amb *puros machotes* a qui no poder seguir. Molt més endavant sabré que aquesta por era compartida per gran part del grup.

En un dels descansos aprofito per demanar-li a en Philip, el meu portejador, els noms dels arbres de la zona. Me'ls apunta a la llibreta en karamojong i, innocentment, confio trobar la traducció anglesa, més endavant, per internet. Encara ho estic intentant.

Descansem una mica, parem les tendes i dinem gaudint tranquil·lament de les vistes des de dalt de les muntanyes Morongole, que dominen una plana recoberta de sabanes.

A la tarda visitem dos poblats Ik. Són poblats petits, envoltats per una tanca feta amb fustes entrelaçades de qualsevol manera, almenys aparentment, i que, en teoria, serveixen de protecció contra possibles atacs

(encara que dubto que serveixin per alguna cosa contra les armes modernes). El seu interior està dividit, pel mateix tipus de tanca, en clans familiars. En cada tancat hi sol haver d'una a tres cabanes amb les corresponents sitges, elevades, per guardar el gra. Viuen, principalment, de l'agricultura i els poblats estan envoltats dels horts i els camps de cada família.

Els Ik pràcticament no han tingut cap contacte amb el món occidental, amb tot el que això té de bo (que segurament deuen ser moltes coses, tot i que, precisament pel fet de ser occidental, no sabria dir quines), i tot el que té de dolent (aquí no hi ha metges i moltes malalties de la pell són evidents, i no em vull ni imaginar quina és la mortalitat infantil i quina és l'esperança de vida). No estic massa convençut que aquest tipus de visita sigui correcte. No sé si estaria millor que continuessin tenint poc contacte amb nosaltres, no despertar una curiositat que, més endavant, comporti una entrada traumàtica a un món que no és el seu, tal i com ha passat en tants i tants casos.

Després de les corresponents cerimònies de benvinguda i agraïment, on els hi donem alguns regals (mistos, sabó i gra), voltem lliurement per l'interior dels poblats, travessant les tanques per unes petites obertures que ens obliguen a ajupir-nos. Contemplen diferents escenes quotidianes, com dones cuinant o joves fent farina, molent gra amb pedres. També juguem amb els nens, de fet, som la seva principal atracció. Ara i aquí, però, no em fa res. No demanen res (ni els donem res, perquè això continuí així), són molt innocents, gaudeixen i es distreuen amb qualsevol cosa. Els perseguim amb les càmeres i ells gaudeixen i riuen mirant les de les càmeres digitals, o en coses per nosaltres tan habituals com, per exemple, les meves ulleres. Les poso i les trec a uns quants nens encuriosits, tot i que em costa d'imaginar que deuen pensar d'un "tio" que porta una cosa amb que es veu tot desenfocat, també em produeix una esgarripança, són una "novetat"... quants en deuen necessitar, o en necessitaran en un futur?

Esgotats, no hem parat en tot el dia, sopem i ens anem a dormir. Fa fred i vent. Ben entrada la nit comença a ploure força.

AK47 CARREGADES

Ens tornem a llevar molt d'hora, esmorzem i desparem les tendes. Afortunadament el temps ha millorat força i fa sol. Visitem un altre poblal Ik, amb la cerimònia de

benvinguda (*marranasu* en ik), els regals i la volta entre les cabanes. Molt semblant a les anteriors.

Tot seguit comencem la baixada. Avui em trobo molt millor, ahir realment vaig tenir una “pajara”, i baixo força ràpid, gairebé corrent, perquè no se’m carreguin els genolls. Arribo el primer al capdavall de la primera baixada, la forta, i espero la resta del grup. L’avantatge és que puc descansar més estona. Després m’ho agafaré amb molta més calma i arribaré a baix pràcticament l’últim.

Abans d’arribar al poble paguem els portejadors, directament al seu cap, en Philip, el meu. La cosa acaba amb discussions amb en Clori, més que comprensibles, per l’habitual manca de canvi. Comença a ploure i a partir d’aquí se’ns torna a acabar la tranquil·litat. La pujada al camió, un altre cop envoltats, torna a ser un caos de gent demanant, una altra situació violenta en què no em trobo gens a gust. Afortunadament dura poc i marxem de seguida.

El viatge de tornada, com el d’anada, el fem amb cinc rangers amb les AK-47 a punt. El soroll que fan quan les carreguen fa una mica de cosa i en lloc de tranquil·litat em deixa, una mica, la sensació d’inseguretat, i no pas pels animals. Pel camí aprofitem per dinar, entrepans. També per triar tresorer per fer un pot comú. M’escullen a mi, es nota que no em coneixen, i, mig adormit encara, increïblement accepto. Més endavant provaré si cola que ha estat un efecte del *lariam*. No ho farà. A Mèxic, del pot comú en diuen *polla* (una altra aportació de la Vero), el que donarà lloc a més d’una broma... i a mi em sabrà greu veure com la mida de la meva va disminuint progressivament.

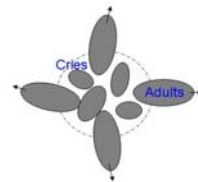
Ens instal·lem a les mateixes *bandas* de l’Apoka Rest Camp. Tenim una hora i mitja per dutxar-nos, canviar-nos i assecar la roba. A les quatre torna a tocar safari. Ja en tinc ganes, la visita als Ik ha estat molt bé, però prefereixo i he vingut per això.

Fem més o menys la mateixa ruta que abans d’ahir, encara que si llavors les estrelles van ser els lleons, avui ho seran un gran ramat de búfals, les girafes i els elefants. També aprofito les parades per observar ocells, i no és rar veure’m mirar amb els prismàtics cap a la banda oposada a la resta del grup, gràcies a això, però, aconseguixo fer un grapat de *bimbos* (en argot naturalista, espècie observada per primera vegada). El Parc, a nivell de mamífers, no és comparable a Etosha o Chobe, però a la natura el més important és gaudir del que es veu (i no del que es vol o s’espera veure), i jo gaudeixo més o menys igual veient un lleó que un abellerol. A més el paisatge, segurament, és més bonic. Més verd.

Arribant a les *bandas* comença a ploure. Tenim una estona abans de sopar que aprofito, com faré tot sovint, per classificar els ocells que he anat veient, escriure el guió d'aquest diari i descansar una mica. Sopem, fem sobretaula i a dormir. Entre el menjador i les *bandas* hi ha un tros, i entre les *bandas* i els lavabos encara un tros més... Pixo al costat de la cabana. Hem vist lleons molt a prop, no hi ha tanques, ni llums i fa mitja por. L'endemà sabré que no he estat l'únic.

MÉS LLEONS

A les sis del matí. A casa no em despertaria ni en pintura, però aquí ja començo a funcionar. Esmorzar lleuger i últim safari. Tenim el Parc només per a nosaltres, som i hem estat els únics turistes en aquests quatre dies. Més ocells, lleons, girafes, antílops d'aigua... i elefants, segurament un dels animals en què és més fàcil observar algunes pautes de comportament. En veiem un recolzat en un arbre, de cara, dormint. A causa de la seva mida, i pes, els costa tombar-se, aixecar-se del terra pot ser una gran despesa d'energia i sovint dormen drets. Més endavant, un petit ramat sent el camió, ràpidament les cries, mai gaire lluny dels adults, s'agrupen i són envoltades pels més grans, en aquest cas quatre, que formen una creu defensiva gairebé perfecte.

El safari s'acaba quan arriba l'avioneta, a mig matí. Tornem a les *bandas*, recollim les maletes, anem cap a la pista i les carreguem, segurs que no se'n perdrà cap... com a l'anada. Pujar en un avió de vint places no és cap garantia, i si els altres ja comencem a enyorar les nostres, en Jordi i la Montse aquests dies han trobat a faltar força una de les seves.

Com a l'anada, em dedico tot el viatge a mirar per la finestreta. D'entrada, més o menys la sabana que hem anat veient aquests dies. De tant en tant, algun poblat de cabanes envoltat de camps. Mica en mica, la sabana és va fent més arbrada fins arribar, cap al final de vol, a una sabana totalment boscosa. Arribant sobrevolem, expressament i fent un parell de voltes, les Murchison Falls. Són boniques, però, amb poques referències per copsar-ne la mida perden espectacularitat. Com a l'anada, les sotragades del final fan que arribi a punt de marejar-me de veritat.

Ens retrobem amb el camió en què farem la resta del viatge, i amb les maletes. Senceres. Ens dirigim a la zona d'acampada lliure, fent mig safari pel P.N. Murchison. Parem les tendes, dinem, descansem una mica i marxem a fer un altre safari, ara de

veritat. Kobs d'Uganda, oribís, girafes, antílops d'aigua, bushbucks, babuïns, facoquers, kongonis, cercopitecs... i força ocells. Cap al vespre, ja tornant al campament i força prop seu, una manada de lleons busquen alguna presa i els hipopòtams, molts hipopòtams, campen al seu aire tot pasturant tranquil·lament.

Sopem a la vora del foc. Qui més qui menys s'ha buscat el seu *achichinle* per rentar els plats. L'*achichinle*, més o menys, és el "pringat" que fa la feina dels altres, a Mèxic. La paraula farà fortuna i es convertirà en emblemàtica (més endavant fins i tot farem samarretes qualificant el nostre viatge com Achichinle Expedition 2006).

A pixar en parella, com a mínim, darrera unes mates molt a prop de les tendes, i a dormir, qui més qui menys, una mica acollonit. Hem vist els lleons molt a prop i hi ha hipopòtams molt a la vora de les tendes. Tant que a mitja nit fins i tot puc sentir, o això em sembla, com un d'ells arranca l'herba.

EMPAITANT TSE-TSES

A trenc d'alba, com cada dia, ens llevem i desparem la tenda. Aprofito l'hora d'esmorzar per anar a veure ocells, sense allunyar-me més de vint metres del campament. No porto un rifle carregat com la Doris, la rànger, molt guapa, que ha fet guàrdia tota la nit. Marxem cap a Paraa, tot resseguint la sabana del Parc, molt més arbrada que la de Kidepo, i fent alguna parada per contemplar alguns animals. En una, mentre els altres miren unes girafes, jo m'entretinc amb unes acàcies que tenen algunes parts de les branques fortament engruixides. Aquest "engruiximents" els fa la mateixa planta, són buits i permeten que algunes espècies de formigues hi facin el niu, establint-se una relació simbiòtica. L'arbre ofereix allotjament a les formigues i, a canvi, les formigues la protegeixen dels atacs dels herbívors (com les erugues).

Anem tard. Ens estan esperant al petit embarcador de Paraa. Pugem riu amunt en una petita barca, de dos pisos. Tinc una sensació estranya i agradable, recordant que molts anys abans ho havia fet Nil avall, a Egipte, envoltat d'un paisatge desèrtic totalment diferent. Primer resseguint les seves ribes, per un bosc de ribera exuberant en el que segur deu ser un dels paradisos de l'Steve Irwin, el malaurat caçador de cocodrils. Estan infestades de cocodrils i hipopòtams. Tot seguit continuem pel centre del riu, acostant-nos a la riba quan hi ha alguna cosa interessant, com una àguila pescadora, un abellerol molt acolorit o més cocodrils.

Al cap de poc més d'una hora arribem a les Murchison Falls (també anomenades, a vegades, Kabalega o Kabarega Falls), on un dels rius més llargs del planeta es veu obligat a passar per una esquerda de set metres, per saltar la falla de la vall del Rift. Tres-cents metres cúbics per segon (amb aquesta aigua es podria omplir el pantà de Sau en menys d'una setmana), cauen per un desnivell de quaranta-tres metres, en tres cascades diferents.

Les contemplem des de baix ran d'aigua, des del vaixell, i des d'una bona distància. Tot seguit desembarquem per caminar fins al seu cim. En Clori ens avisa que hi poden haver serps i que ell anirà primer, demano a tothom si puc anar darrere seu... ningú s'hi oposa. No tindrem sort, és tard, fa molta calor i no en veiem cap. Tornem a contemplar el salt des de baix, ara des de més a prop. La caminada és molt curta, però força empinada i pugem molt a poc a poc per culpa de la forta xafagor, esgotadora. No és fins que arribo a dalt que puc copsar, per primera vegada, realment la potència i la magnitud de la cascada, ara sí, amb més punts de referència. Tot i que entenc que no era possible, hagués estat millor fer-ho al revés, primer des de dalt, després des de baix i, finalment, des de l'aire tal i com vaig fer a les Victoria Falls o Iguazú (tot i que tot s'ha de dir, almenys pel que fa a bellesa, i això és molt subjectiu, les Murchison són boniques, espectaculars i valen la pena... però estan lluny de les dues citades).

A dalt ens espera el camió. Dinem i descansem una mica. Estic esgotat i la caminada m'ha revifat els cruiximents de la primera caminada, que ja començaven a ser història.

Marxem i travessem una zona infestada de mosques tse-tse. Passo, almenys jo, una estona molt divertida... ignorant, inconscient i expressament, el risc que això significa (tot i que les probabilitats d'agafar la malaltia de la son són relativament molt baixes). Anem amb les finestres obertes i quan passem per una zona especialment plena de mosques, el camió es converteix en un festival de gent aixecant-se, empaitant i matant tse-tses de gairebé totes les maneres possibles, les que ens intenten picar a nosaltres o als altres. Val tot: amb les mans, amb gorres, amb ampolles d'aigua... Una estoneta de relaxament, i ja hi tornem a ser. I així anar fent durant, més o menys, tres quarts o una hora. Per fer-ho més divertit, portem la música a tota castanya.

Deixem enrere les mosques i, tot passant per un camí en molt mal estat, podem gaudir d'una sabana totalment arbrada fins arribar a l'impressionant *lodge* on dormirem. Ens instal·lem a les luxoses habitacions del Nile Safari Lodge. Amb dutxa... i aigua calenta, tot i que el rudimentari procediment per tenir-ne fa que no sempre estigui a la temperatura ideal. Es tracta d'avisar a recepció i, tot seguit, un empleat ve a omplir el

dipòsit de l'habitació amb un cubell d'aigua, gairebé sempre, bullint. M'estic una estona al "balcó" que dona al riu, tot contemplant els cercopitecs que mengen i juguen a escassos metres, em poso el banyador i me'n vaig a la piscina, on ens retrobem gran part del grup. Com un hipopòtam, em poso dins l'aigua i no en surto fins que es fa fosc i marxa tothom. Se'm posa molt bé, fins i tot he passat d'anar a veure ocells al capvespre, tal i com m'havia proposat.

Abans de sopar ens trobem al bar, una terrassa il·luminada amb espelmes on, pràcticament tot el grup, estem una bona estona xerrant mentre un grup musical africà, amb un repertori força limitat, ens dona la benvinguda. Havent sopat, abans d'anar a dormir, podrem gaudir una altra vegada del grup, tot i que ho fan bé, el repertori no ha augmentat massa.

SALUDANT A TOTS ELS NENS D'UGANDA

Ens llevem d'hora, com cada dia. Avui, però, jo amb diarrea. Tot i que no sembla greu, no esmorzo i em prenc *fortasec*, per si de cas. Avui toca etapa d'enllaç, ens passarem tot el dia al camió.

Sempre per carreteres relativament en mal estat, de sorra, anem en paral·lel al llac Albert. Al principi travessem una sabana, aparentment, poc humanitzada. Mica en mica, però, es comencen a veure més cases i més pobles. Cases de fang amb sostres de canya o xapa. Cada vegada també veiem més gent a la carretera traginant, a peu, tota mena d'estrís amunt i avall. L'Àfrica trista, l'Àfrica pobre que en coneixes l'existència, però que preferies no veure, que no vol dir ignorar-la o oblidar-la. No m'estranya escoltar, tot i que només un parell de vegades molt aïllades, crits de ràbia: *mzungus, go home!* (blancs, torneu a casa). Ho trobo força comprensible, pot semblar que fem una ostentació de riquesa (i en certa manera ho fem, tot i que sense voler), però jo no en tinc la culpa i, segurament, venir aquí és una manera d'ajudar ja que, al cap i la fi, estic donant feina a força gent (repcionistes, cambriers, cuiners, taxistes...). I els diners que m'he gastat tampoc els donaré a una ONG. Avui tindrè la càmera guardada, encara que sé que després me'n penediré. Al cap i la fi, no deixaria de ser una manera de mostrar una altra realitat que, sense tenir-la al davant, costa d'imaginar còmodament instal·lats en el nostre confortable món. Entenc, per exemple, als que fan fotos a una dona portant una gerra d'aigua al cap, la imatge és pintoresca i fins i tot bonica, no ho critico, però

penso que si algú ha de portar l'aigua així és per què no té aigua corrent, i això m'entristeix. Simplement, em treu les ganes de fer fotos.

Veiem nens amb prou feina vestits, bruts i esparracats, però també moltes escoles, amb tots els nens i nenes uniformats, gairebé sempre amb camises de colors molt vius. Possiblement, un motiu per a l'esperança. Tant els uns, com els altres sempre ens saluden amb un somriure al crit de *mzuuuuuungus!!!!* (blancs en Swahili) o, algunes vegades, amb un repetiu *how are you?* ("com estàs?", en anglès). Molts adults també ens saluden. Gairebé mai demanen res i sovint, algú o altre, els hi tornem la salutació. Al principi fins i tot fa gràcia, però quan portes un bon grapat de quilòmetres saludant cada pocs metres te'n canses i acabes saludant de forma mecànica, o passant. Poc després de dinar, i un altre cop al camió, en ruta, comença a ploure. Hem de baixar les finestres. Són de plàstic gruixut i no permeten veure bé el paisatge, encara que avui, no sé si alegrar-me'n. Sigui com sigui, el viatge a partir d'aquí és fa molt pesat i avorrit. Estem com *pollos en bolsa*, una expressió molt gràfica i una altra de les múltiples aportacions de la Vero.

Arribem de nit, esgotats, al CVK Resort, amb habitacions al costat d'un llac que no podrem veure fins l'endemà. Encara plou i el concert de granotes i gripaus és espectacular, eixordador, fins i tot hem de parlar gairebé cridant. Per a mi, el millor que ens ha passat avui, m'encanta.

No ens tenen el sopar a punt, no n'hi ha. Afortunadament portem un cuiner molt bo, en Peter, i ens en fa un d'improvisat molt ràpidament. Com sempre, molt bo. Fem una sobretaula curta i ens anem a dormir tot escoltant el cant de granotes i gripaus. Fa una mica que ha parat de ploure i tot i que continuen cantant amb ganes, el so no és tan intens com al principi... tot i que bonic, per mi quasi que millor: dubtàvem de poder dormir.

HEM FET EL CIM

Ens llevem tard, a les nou, per anar a caminar a les deu. Em torno a llevar, però, amb diarrea. Dues vegades, com ahir. No sembla greu però en torno a prendre el *fortasec*. No esmorzo.

Comencem a pujar entre turons, plantacions de te i un petit poble, acompanyats d'un guia local. La primera parada és al cim d'un turo on estan construïnt un *lodge*, amb una bonica vista. Descansem una mica i reprenem la marxa. Baixem a peus del llac

Nyamirima i enfilem per una pujada curta i empinada. Arribo al Top of the World esgotat. La diarrea del matí i la xafagor no m'ajuden gaire. Des de dalt hi ha una bonica vista dels llacs Nyabikere (on dormim), Nyanabulita i Nyamirima. Tres cràters volcànics envoltats de turons verds. Segons la llegenda local, aquests llacs van ser creats per Ndahura, el primer rei Bacwezi, quan es va retirar de la zona abdicant a favor del seu fill Wamala. En realitat són una relíquia de les immenses forces volcàniques i geològiques que han modulats tot el paisatge de l'oest d'Uganda, des de l'Albertine Rift fins a les muntanyes Ruwenzori i Virunga, des de fa milers d'anys. Una de les zones amb més densitat i concentració de llacs en cràters del món.

El dia està núvol i hem de baixar ràpid. El *fortasec* i la xafagor han fet efecte, estic cansat i no dino. Ja m'ho pensava, però caminar així no ha estat una gran idea. Encara sort que a mitja baixada a començat a ploure, a la majoria els ha tocat la moral però a mi m'ha anat molt bé, ha refrescat una mica i no m'he acabat de deshidratar. Ho he volgut provar i m'ha sortit mig bé, tampoc tenia cap ganes de quedar-me a l'habitació sense fer res, encara me n'hauria penedit més.

A la tarda, etapa d'enllaç. Tres hores fins a Kasese. Dormo una mica a la part davantera del camió, on hi ha un espai on ens podem estirar quan vulguem (i on dormen, a vegades, el conductor, el cuiner i els seus ajudants). Em va realment bé i m'acabo recuperant pràcticament del tot. Afortunadament la carretera és enquitranada i no hi ha gaires sots ni sotracs.

Ens instal·lem al Margherita, amb dutxes d'aigua calenta (tèbia, per ser exactes). L'hotel està molt bé... però ple de mosquits, en Clori l'anomena *Mosquito Farm*. En aquest aspecte, però, no ens podem queixar gens, en tot el viatge serà l'únic lloc en què en veurem de veritat i en què realment val la pena posar-se el *Relec*. Sopem al mateix hotel mentre una ratapinyada vola sobre nostre ran de sostre. Comença a ser habitual i no ens fa res, al cap i a la fi mengem mosquits.

Fa tres dies que, alguns, juguem a l'assassí. Em toca morir-me avui, m'han assassinat al matí. Hi he pensat a la tarda al camió, però la majoria de gent dormia. Llavors he pensat que ho faria a la recepció de l'hotel, caient sobre la bossa gran que portaria penjada a l'esquena, una mort espectacular però no hi ha hagut sort, en Clori donava les claus a mesura que anàvem baixant del camió i tothom sortia disparat cap a l'habitació, sense trobar-nos tots. Me n'havia oblidat, de fet, gairebé me n'oblido del tot. Improviso i havent sopat decideixo fer com si em desmaiés, no superarà la mort de la Vero, que aprofitant que va caure de veritat al camió, es va morir, però segur que serà millor que

la patètica mort d'en Clori d'aquest matí, que m'estalviaré de descriure. Al final la meua actuació és prou convincent i fins i tot aconsegueixo espantar de veritat a la Vero.

Poc més tard de les onze hem d'anar a dormir. L'hotel atura el generador i no hi ha llum. Una cosa, per desgràcia, força habitual al país.

INTENTS FALLITS

Marxem a les nou, ens llevem tard,... una altra vegada! Sortim de la ciutat per anar al P.N. Queen Elizabeth. En tinc moltes ganes, toca, per mi, un dels moments més esperats, i incerts, del viatge.

Entrem al Parc i els camps deixen pas a una sabana, similar a la de Kidepo, aquí però, amb gramínies i herbes graminoides més verdes i molt més baixes. Ens aturem a la petita marca que indica que estem canviant d'hemisferi; fem les fotos de rigor fent les bajanades habituals en aquests casos... un peu a cada hemisferi, saltar d'un a l'altre, etc.

Una mica més endavant deixem la carretera i, poc després, seguim un camí paral·lel a la gorga de Chambura (o Kyambura, segons el cartell que ho indiqui). Hi farem una caminada de dues hores per buscar ximpanzés, a la gorga hi ha un grup familiar amb uns trenta individus. Recollim els rangers que ens faran de guies i reculem un tros amb el camió. Ens dividim en dos grups de cinc i baixem els cent metres que hi ha fins al fons de la gorga. Penetrem en un bosc de ribera que té tot l'aspecte i l'estructura d'una selva tropical. La primera parada és per veure un ramat d'hipopòtams al riu. Caminem en silenci, atents als sons que sentim, els ximpanzés els localitzen així. Veiem colobus blancs i negres i mones de cua vermella. Ens ajuntem els dos grups per travessar el riu per un tronc que fa mitja por, amb la mala sort que per l'altra banda hi està passant algú que deu ser "important". Sense saber-ho, ens ho explicarà en Clori al cap d'uns dies, ens han enganxat. Els grups com a molt poden ser de vuit, repartits en dos grupets de quatre, i nosaltres som onze. Això fa que l'excursió s'escurci i ens quedem amb ganes de més. Independentment de si es veuen els ximpanzés o no (les probabilitats eren del vuitanta-cinc per cent i nosaltres no hem estat de sort), la caminada per la gorga ha estat molt bonica i ha valgut molt la pena. Se'ns ha fet curta, molt curta.

Tornem a l'entrada de la gorga, a la caseta dels guardes, per dinar i poder contemplar una bona vista de la frondosa gorga, que talla com un ganivet una planura recoberta d'una sabana més seca. El contrast és impressionant.

A la tarda fem un safari pel parc, però si bé el paisatge està molt bé, no estarem gaire de sort amb els animals més grans, en veurem molt pocs. Un parell de cràters amb llacs salats i flamencs, algun antílop, algun facoquer, algun búfal, una mica de pluja, breu, per tocar-nos la moral, i un parell de lleones gairebé arribant a la zona d'acampada... lliure.

Acampem a la península de Mweya, entre el llac Edward i el canal Kazinga, que comunica els llacs Edward i George. Anem a fer una cervesa al luxós Mweya Safari Lodge i tornem al camió, de fosc, per sopar. Haurem d'anar en compte, ens diuen que fa poc voltava per la zona d'acampada un lleó mascle. Tot i que d'entrada no ens ho prenem en conya, la insistència d'en Clori ens acaba convencent de què és veritat.

Sobretaula al voltant del foc, tot contemplant un cel estrellat, com només es pot veure en llocs així, i que fa dies que trobàvem a faltar per culpa dels núvols abundants. A pixar en grup i a dormir mig acollonits. En fixo que en Clori ha muntat la tenda just al costat de la porta del camió, i en Peter, en Twahib, el conductor, i en Moses dormen al camió.

NO HO VULL VEURE

Tornem a la normalitat i ens tornem a llevar molt d'hora, desparem la tenda ràpid i aprofito l'hora d'esmorzar per anar a veure ocells, sense allunyar-me gaire del camió. El concert de cants a primera hora del matí és impressionant, el que no m'esperava era veure un altre espectacle. Als arbustos que hi ha entre la zona de càmping i el riu, centenars d'ocells de diferents espècies cacen alhora, amb vols molts curts per tornar de seguida a la protecció de les branques, i reprendre la cacera. Mica en mica, amb l'entrada del dia, la cosa es va calmant i hem de marxar.

Un altre cop safari pel, en teoria, un dels més grans i millors Parcs del país, amb més biodiversitat. Les pluges dels últims dies, però, han fet que la fauna canviï de lloc i nosaltres no encertem. Fem quilòmetres i quilòmetres per veure, amb prou feines, un ramat d'elefants, alguns búfals, alguns facoquers i quatre kobs d'Uganda i quatre antílops d'aigua. No em queixo, a la natura a vegades està de sort i a vegades no. Avui he estat de sort amb els ocells, però no amb els grans mamífers. Que hi farem, és natura i no un zoo, i per això hem vingut.

Sortim a la carretera, torna a tocar etapa d'enllaç. Només sortir del parc ens comencem a enfilat muntanya amunt. Comencen, també, les cabanes, els pobles, la gent

a peu amunt avall i els camps de conreu. Passem pel costat de cràters, alguns fins i tot amb llacs. Petits camps, sovint en pendents impossibles, amb diferents tonalitats de verd: del mill, de les patates, del blat de moro, dels gira-sols, dels platanars... un paisatge que em recorda moltíssim al de l'Equador, és clavat (amb l'única diferència dels petits camps de plataners). Fora dels Parcs, cap concessió a la natura, si es veu algun bosquet és d'eucaliptus i està ple de ruscos d'abelles. Toc i que bonic, des d'un punt de vista únicament estètic, em fa mal als ulls. Ni un pam de sabana, ni un pam de selva. No m'agrada, tot i que ho trobo comprensible, si jo tingués gana segurament faria el mateix.

Camins i pobles sempre iguals, sempre pobres. Una imatge a què no m'acabo d'acostumar i que em fa mal cada vegada. Inconscientment, imagino, associo pobresa amb infelicitat i, segurament, no és així, o no sempre és així. Espero i desitjo. Sincerament no estava preparat. En d'altres viatges he vist pobresa, però mai d'aquesta magnitud. Serà una postura egoista, però la propera vegada que torni a l'Àfrica espero anar de Parc a Parc, de *lodge* en *lodge*, estalviant-me, que no ignorant, aquestes imatges que m'entristeixen.

Deixem la carretera per entrar en un camí pràcticament intransitable. Al cap de mitja hora arribem al llac Bunyonyi, on estarem, per fi, dues nits seguides. Ens instal·lem en tendes-cabanes, molt semblants a les que vam dormir l'any passat a Yosemite, però més amples i confortables. Ens oblidem del que hem vist, al cap i al fi estem de vacances, hem vingut a passar-nos-ho bé i, ara mateix, tampoc hi podem fer res. Explorem la zona, situant els lavabos i el bar, descansem una mica, a la terrassa que dóna al llac tot mirant ocells, dutxa, diari, sopar al camió, sobretaula i a dormir. Demà l'Ana i jo, per iniciativa pròpia, ens hem de llevar molt d'hora.

ILLES, OCELLS I DESCANS MERESCUT

Em desperto amb el concert matinal dels ocells, just per anar al camió a esmorzar. Com que no tinc gens de gana em faig entrepans, jo mateix, per més tard... de pa amb tomàquet! A les set del matí som al petit embarcador, on ens hem d'esperar una estoneta que arribi en Christopher, el guia d'ocells que hem contractat per aquest matí. L'Ana i jo érem els únics que volíem fer aquesta activitat i s'ha ofert voluntari per portar-nos remant ell. Avui només hi ha una barca a motor i està reservada per la resta del grup, que aniran, mes tard, a visitar un poblat pigmeu.

Primer ens passegem per uns petits aiguamolls que hi ha en un extrem del llac, prop del campament. Intentem baixar de la canoa, però gairebé bolquem i, per si de cas, ho deixem estar tot i que no és perillós, al llac no hi ha cocodrils ni hipopòtams i és un dels pocs del país sense bilhàrzia. Tot seguit, pel centre del llac i acompanyats per més d'una llúdriga, anem cap a l'illa de Bushara, recoberta d'eucaliptus. Aconseguim baixar de la canoa i fem una caminada fins al seu cim, on paguem una petita entrada, i després al seu voltant.

El guia és bo però parla un anglès amb molt d'accent, suposem, i a vegades ens costa una mica entendre'l. Tot i això, escoltem atentament les seves explicacions i aconseguim veure un bon grapat d'ocells d'espècies diferents. Bunyonyi significa "Lloc dels Ocells Petits", al llac s'hi ha citat més de tres-centes espècies. Fa vint-i-cinc quilòmetres de llarg i set d'amplada, la seva profunditat màxima podria ser de nou-cents metres que, sent veritat, el convertirien en el segon més profund d'Àfrica (no està comprovat). Es va formar fa vuit mil anys quan la lava d'un dels volcans Virunga va crear una presa natural.

De lluny, veiem l'illa Akampene, o l'illa del càstig. Fa no massa temps, les dones Bakiga que quedaven embarassades abans del casament eren abandonades en aquesta petita illa, amb un arbre solitari. La seva única possibilitat de sobreviure era que qualsevol home sense prou vaques per poder-se casar, la rescatés i la fes la seva esposa.

Cap al migdia tornem al campament, entre els càntics llunyans d'una església. Només baixar intentem pagar i donar propina a en Christopher, però ens diu que no visiblement contrariat, que ho hem de fer a recepció. Quedem després perquè m'ajudi a classificar els ocells. Més tard passa per l'habitació i el convido a seure, però em diu que no ho pot fer amb els clients. Ara el que queda una mica contrariat sóc jo. Ho aprofito per donar-li una propina més que generosa, sense pensar-m'ho gaire, deu mil xílings (tot i això, una mica menys de cinc euros a dividir entre dos), tenint en compte que l'excursió ens en costarà vint-i-sis mil... i no per cap, com ens pensàvem, sinó en total.

Esperem la resta del grup per dinar al camió i explicar-nos les respectives excursions. A ells també els hi ha anat bé i els hi ha agradat. Migdiada curta i cap al bar amb en Christopher. M'apunta a la meva llibreta el nom de tots els ocells i fins i tot que mengen (la propina realment ha estat generosa), encara que no el veiem còmode, però no per culpa nostre, sembla com si li fes por que el seu encarregat l'hagi de renyar en qualsevol moment. Tant a l'Ana com a mi, fins i tot ens fa una mica de cosa i ens sap greu, és un empleat del complex que, quan convé, fa el servei de guia.

Torno a l'habitació, l'Enric no hi és i no puc entrar. El començo a buscar, però no el trobo. Buscant, però, al final m'encanto xerrant amb l'Ana, l'Aurelio i la Vero... fins a l'hora de sopar. Millor, la conversa amb ells (i amb la resta del grup també) sempre és agradable i m'ho he passat millor que si hagués estat a la tenda sense saber ben bé que fer.

Sopar al camió. Ahir es va morir en Pepe i avui toca a la Presen. L'assassí ha completat la seva feina fins al final i ha deixat viva, a més, a la seva dona, la Montse... potser perquè estan de viatge de noces. Ningú sospitava d'en Jordi. Sobretaula i a dormir. Demà ens hem de tornar a llevar d'hora, per variar.

BRIEFING ESPERAT

Una altra etapa d'enllaç. Fem una parada a Kibale per comprar refrescs i cerveses on, com a Hoima fa uns dies, és imprescindible la presència de la Vero, l'encarregada de la "bodega", i la meva, del fons comú. La feina no és tan fàcil com sembla, hem d'acordar quins envasos ens poden comprar i a quin preu, el que porta algunes petites discussions que sempre s'acaben resolent. Carreguem el camió i, tot i que tenim una estona per fer una volta, la majoria gairebé no ens n'allunyem. Tots els pobles i ciutats són més o menys iguals, carrers bruts i polsosos, només amb el carrer principal enquitranat, o no. Cases baixes, petites, d'un o dos pisos, sempre amb botigues a la part baixa, a vegades tallers, de tot tipus i amb tota mena de productes. Sovint costa identificar que ven exactament cada botiga.

En tres quarts d'hora arribem a la frontera amb Rwanda, a uns vint-i-cinc quilòmetres. Segells i tràmits durant una bona estona que, almenys a mi, se'm fa més curta del que m'esperava. Aprofitem per canviar moneda, poca, al mercat negre i amb l'ajuda d'en Peter. Un cop passada, el paisatge, en tots els sentits, continua sent el mateix: turons verds recoberts per petits camps quadriculats, cabanes i petits pobles. Bonic, però sense cap concessió a la natura.

Arribem a la capital, Kigali, cap el migdia. Mentre en Clori recull els permisos per anar a veure els goril·les, la resta anem a dinar, al camió, enmig d'un mercat d'artesanía. Hi faig una volta curta, tot i que et conviden a entrar a la seva botiga, si dius que no no insisteixen, i un cop a dins tampoc "t'agobien". S'agraeix. De moment, però, no vull comprar res i mai m'ha agradat anar de botigues. Enlloc.

Havent dinat tornem cap al nord, per unes altres carreteres. El mateix paisatge ara però, cap al final, amb els Virunga de fons, els volcans Muhavura, Mgahinga i Sabinyo ben visibles i el Visoke i el Karisimbi amb els cims emboirats.

Ara si, ja falta molt poc.

Ens instal·lem al Kinigi Guest House, molt a prop del P.N. des Volcans. Cervesa tot xerrant i sopar al mateix hotel, *buffet lliure*. Molt bo. Just havent sopat, com cada dia, *briefing* (reunió informativa). Avui, però, un dels més esperats... fins i tot escolto amb atenció el que ens explica en Clori!

Demà és el dia més esperat del viatge.

UN ALTRE SOMNI ACOMPLERT

Avui és el gran dia. A un quart de vuit ens repartim en un parell de 4x4s i marxem cap al quarter general dels rangers. Qui més qui menys, nerviós i impacient. Gairebé tots hem vingut, pràctica o bàsicament, per això.

Al Parc Nacional des Volcans hi ha cinc grups habituats a les visites (i dos més reservats per estudis científics), cada un d'ells pot ser visitat per un grupet de vuit persones diàriament, durant una hora. Ens repartim en dos grups, en Xavi i l'Enric per una banda i la resta per l'altre. Tot seguit comencen a cridar a la gent, cadascú amb el seu ranger. L'Eugene ens dóna la benvinguda, es presenta i ens presenta el grup que ens ha tocat: l'Umubano. També ens explica les normes bàsiques durant la visita: per evitar la transmissió de malalties es manté una distància de pocs metres (és recomanable no fer la visita amb grip o refredats), en cas d'estossegar no fer-ho de cara als goril·les i tapant-nos la boca (al Parc també està prohibit escopir), parlar baixet, no fer moviments ràpids, seguir les seves indicacions i, òbviament, no fumar i no llençar escombraries.

Pugem al 4x4 i marxem cap al punt de sortida de la caminada. Poc després de sortir, la Vero i la Presen s'emocionen i comencen a plorar. La majoria avui farem realitat un somni... a mig camí es rebenta el radiador del cotxe i ens quedem, literalment, tirats. Pors i nervis, encara que pocs, gràcies a què l'Eugene truca per telèfon de seguida, ens tranquil·litza i sabem que en Clori està al cas. Al cap d'uns vint minuts apareix al rescat amb el camió. Sospirs i alleujament general. L'adrenalina torna als nivells normals. Mai m'havia alegrat tant de veure un "tio". El tram final és un camí de cabres, tornem a patir una mica, però al final arribem sense problemes.

Caminem una estona entre camps i cases i arribem als límits del Parc, on comencen, de cop, els boscos. A partir d'aquí ens acompanyaran tres rangers més, armats amb fusells americans de la segona guerra mundial (i tampoc és cap metàfora), per protegir als goril·les i a nosaltres (i no pas dels goril·les).

Caminem uns deu minuts més pels boscos d'higènia de les faldes del volcà Visoke, deixem les motxilles, agafant només les càmeres, fem uns pocs metres més... i ens trobem en Charles, el mascle alfa o esquena platejada del grup Umubano. Ens hi apropem mentre els rangers el tranquil·litzen tot emetin grunyits, dient-li: *tranquil, estem aquí, som amics*. Tampoc ens fa molt cas, està descansant, encara que a estones sembla que ens miri encuriós. De tant en tant canvia de "pose", com si fos un model professional i li agradés que li fem fotos. Al cap de poc, de darrera les mates apareix Ntakibazo, el membre més petit del grup, encara en plena infantesa. Passa pel seu costat i, quan sembla que ve directament cap a nosaltres, el seu pare l'estira per un peu i se l'acosta, per desparasitar-lo. El mascle alfa sempre vetlla per la seguretat del grup i mai està massa lluny dels més petits. Mentre passa això, més o menys de darrera el mateix lloc, apareixen tot jugant la Byiringiro i en Izuba¹, els dos jovenets del grup (que han d'estar, aproximadament, entre el que es consideren les etapes infantil i juvenil). Tot plegat dura poc i ens estem una estona més contemplant com el gran mascle ens fa unes "poses" més.

Quan, almenys alguns, ja començàvem a témer que veuríem en Charles i poca cosa més, decideix que ja en té prou de mandrejar, es gira, contempla el paisatge amb els volcans de fons i se'n va darrera les mates. Un petit arbre que deu fer entre cinc i sis metres es va doblegant com una tija d'herba, baixem una mica i el tornem a trobar menjant-se les seves fulles. Tot seguit es torna a moure per anar a alimentar-se una mica més enllà, ho farà més vegades i això ens permetrà gaudir del que, almenys jo, tinc més ganes de veure. Els tres més petits juguen i es "barallen" rebotant-se, rodolant pel terra i fent tombarelles, sovint més exagerades del que semblaria normal. També juguen i aprenen a ser grans, de tant en tant, es piquen el pit imitant el mascle adult. Seguint a

---

¹ Les dades sobre en Charles, la Umwumba, la Inyongera són correctes. Umirimo i Bunyenyeri segur que són subadults a punt d'entrar a la maduresa sexual (el 2002 eren infants o juvenils al grup Amahoro), però que siguin femelles és una deducció meua (que pot ser correcta, o no. Els mascles toleren la presència de mascles més joves, però és més probable que siguin femelles joves, amb la "funció" d'atreure altres femelles). Byiringiro és una femella filla de Inyongera i Izuba un mascle fill de Umwumba, els dos van néixer abans de l'any 2005 (tot i que la primera va néixer quan es va formar el grup, al voltant de l'any 2002 o 2003 i el segon, molt possiblement una mica més tard (el 2003 o 2004). Tenint en compte que les femelles només pareixen un nadó cada tres o quatre anys, Ntakibazo, el més petit, hauria de ser fill o filla de Inyongera.

uns i altres, ens anem trobant les quatre femelles del grup, la Umwumba, la Inyongera, la Umirimo i la Bunyenyeri, menjant diferents fulles tranquil·lament, mig amagades entre herbes i arbusts. L'hora se'ns fa molt curta. Massa curta. Ni ens n'adonem, tot i que l'Eugene ens avisa i ens diu que marxen ràpid, que les formigues ens comencen a pujar i picar a les cames.

Caminem cinc minuts retornant al límit del Parc, on ens trobem que ens han baixat les motxilles. Ho agraiïm. Una estoneta més i arribem al punt on ens ha deixat el camió. Ara, però, ens espera una *pic-up* on ens hem d'encabir els vuit més l'Eugene. Anem molt incomodes, cinc darrera, fins i tot plou una mica, però tant ens fa contents i encara al·lucinats com estem. Em sembla que si haguéssim de fer els vint quilòmetres a peu fins a l'hotel de Ruhengeri, on dormirem aquesta nit, també tant ens faria. De fet, ara mentre estic a casa escrivint això, en fixo que ni em vaig adonar que no va ser ni tan "romàntic" com m'imaginava, caminant hores per les vessants de les muntanyes i obrint-nos pas a cops de matxet, ni vaig poder gaudir, gaire estona, del passeig pels boscos tot contemplant-ne la seva fauna i flora. Fins i tot va ser massa fàcil... tot i que, encara ara, m'és absolutament igual.

Dinem al bar de l'hotel, els entrepans que portàvem, tot comentant la jugada. Ens fem una foto tots junts fent el crit de guerra del grup des de fa uns dies (aportació, com no, de la Vero), un "gooooori!!!"... acompanyat dels cops al pit pertinents.

Arriba en Clori i ens repartim les habitacions. En Xavi i l'Enric encara no han arribat, ho faran una mica més tard. Els hi ha tocat el grup Amahoro, han caminat força estona i no han estat massa de sort, almenys a l'hora de fer fotos, ja que els han enxampat en moviment.

A la tarda balls tradicionals ruandesos al mateix hotel, només per a nosaltres. Estan molt bé, només em falta una mica d'explicació sobre el seu significat (quan i perquè es ballaven), tot i que a jutjar pel fort ruixat que cau després del segon, probablement, serien una invocació molt efectiva a la pluja. Ens refugiem on podem durant una estona i, quan para de ploure, continua l'espectacle.

Una estoneta més al bar, sopar, sobretaula, una cerveseta i a dormir.

MÉS SEGELLS

Marxem a les set del matí. Tres quarts d'hora fins la frontera, la travessem per un altre pas diferent al de l'anada, molt més tranquil (sense tant moviment de camions i de

gent). Ens hi estem poc més de mitja hora, temps més que suficient perquè ens acabim d'omplir una segona pàgina al passaport.

Fem uns pocs quilòmetres i visitem un orfenat. Alguns han portat regals, com samarretes, caramels i bolígrafs. En Clori va proposar deixar-los aquí des del principi i tothom hi van estar d'acord. Caminem uns cent metres i arribem a les instal·lacions, els nens estan a classe, la directora no hi és i ens hem d'esperar una estona. Fem broma amb els braçalets que porta la Vero, eren per nosaltres, però com que ens van petits i no ens els podem posar ha decidit regalar-los-els. Són la bandera de Mèxic, fins aquí bé, però alguns d'ells porten escrit, de forma ben visible: *Viva Mexico Cabrones*. Veient que l'orfenat és clarament religiós, esperem i confiem que mestres i directius no sàpiguen castellà. Els nens surten i es posen gairebé en formació militar al centre del pati, guiats pel seu professor, lliurem els regals a la directora, que ja ha arribat, i els nens ens ho agraeixen. La veritat és que quedo molt tocat, em costa aguantar-me les llàgrimes, encara que no sé ben bé de què, si de ràbia, d'impotència, de tristesa o una mica de tot. Nosaltres marxarem amb el camió, ple de refrescs i cervesa, però ells es quedaran aquí. I aquests, segurament, són afortunats, tenen roba, ensenyament i assistència sanitària.

Continuem el camí, enfilant-nos entre turons verds, plens de camps fèrtils, quadriculats, petits i, sovint, en pendents impossibles. De tant en tant, files de dones llauen, adoben, planten o recullen els fruits. El relleu és clarament volcànic i, a vegades, encara es poden distingir antics cràters. De fons, els volcans de les muntanyes Virunga. Cap concessió a la natura. Només Quan arribem al cim d'un turó comencem a travessar un bosc espès que sembla ben conservat. Un oasi en un paisatge tan humanitzat. És la Reserva Forestal d'Echuya, els seus límits són ben visibles, on acaba la reserva comencen els camps de conreu, sense cap mena de transició.

Ens aturem a dinar al costat d'una escola. Com sempre que baixem del camió passem a ser l'atracció principal dels habitants de la zona. El paisatge, a vegades sembla un desert de gent, però sempre apareix algú de no se sap on i al cap de poc estem envoltats de petits i grans mirant-nos, simplement mirant-nos. Al principi m'incomodava força, ara ja hi començo a estar habituat, encara que mai ho acabaré d'estar del tot.

Una estona més i arribem a Mbarada a mitja tarda. Ens instal·lem a Lake View Hotel. Cervesa, sopar i sobretaula. Al final quedem, com sempre, els mateixos, gairebé fins el final en Pepe i la Presen, fins al final en Jordi, la Montse i jo i, esporàdicament, en Clori i/o la Vero.

CORIOLIS?

Última etapa d'enllaç. Comença com ahir, plou i hem d'anar amb les finestres tancades, el que fa més avorrit el viatge tot i que més o menys ens distraiem jugant al penjat. Afortunadament, no dura gaire. El paisatge, més cap el centre del país és més pla i aparentment no sembla tan humanitzat, sovint travessem sabanes poc espesses. Més endavant ens adonarem que només és l'aparença, quan el camí passa pel mig d'una reserva, veiem una frondosa sabana arbrada que fa molt evident la sobrepastura intensiva del seu voltant.

A l'alçada de l'Equador hi ha la típica ratlleta, exactament igual que la del P.N. Queen Elizabeth, només que aquí hi ha un bar i algunes botiguetes de record (on compraré un clauer aprofitant que tinc el del cotxe trencat). Tornarem a l'hemisferi nord. Aquí també es pot fer la prova de la força de Coriolis. Per cinc euros, amb tres palanganes foradades, més o menys en forma d'embut, i aprofitant la mateixa aigua, veiem com a l'hemisferi nord l'aigua del desguàs gira en el mateix sentit que les agulles del rellotge, al sud en sentit contrari i just sobre la línia cau sense girar. El negoci és força lucratiu i més tenint en compte que és poc més que una estafa simpàtica... això, o l'equador passa per casa, a Taradell, i tinc el lavabo situat a l'hemisferi nord i la dutxa al sud. La força de Coriolis és molt important per entendre la circulació de les corrents marines i atmosfèriques (anticiclons i depressions, per exemple, giren en sentits horaris diferents als dos hemisferis), però no prou com per tenir influència en els desguassos de les cases (i encara menys a escassos metres de la línia equatorial). Sabent això, el truc és força evident, crec. La forma de les palanganes, força abonyegades podria ajudar, però per si de cas, primer s'omplen les palanganes sense deixar que l'aigua caigui, posant una fusta que "parteix en dos parts" l'aigua de la palangana... amb un simple moviment, hàbil i imperceptible, en el moment de deixar caure l'aigua i retirar la fusta, es pot fer girar l'aigua en el sentit que es vulgui. Ho comprovo a casa, abans d'escriure això, fruit, suposo, de la meva mentalitat científica... que no ho pot deixar com una anècdota romàntica, que tothom sap que potser és veritat o no. Tot i que encara que hagués sabut això d'entrada, només ho sospitava, repetiria l'experiència.

Dinem pel camí i reprenem la marxa. Poc després travessem Kampala, més o menys igual que la resta de ciutats que hem anat veient, només que més gran i amb més gent. Deixem les maletes a l'hotel d'Entebbe on passarem l'última nit i agafem només l'equipatge mínim per dos dies, almenys jo. Tot seguit anem a un embarcador proper.

Ens esperem una estona i ens dividim en dos grups, la meitat anirem amb la llanxa ràpida i els altres amb la lenta fins a l'illa de Bulago, al llac Victòria. A la tornada, en teoria, ho farem a l'inrevés. En Clori no ens acompanyarà.

Arribem al *lodge* de l'illa, situat en un paisatge de postal, amb una platja idíl·lica. Ens repartim les habitacions, però com que ens volen posar quatre en una, ens queixem i acabem dormint, l'Enric i jo, sols cadascú en una habitació en llit de matrimoni. Ho agraeixo, la veritat és que em ve molt de gust dormir sol un parell de nits (tot i que em sembla injust i l'oferiré per a la propera nit als que, com jo, han vingut sols i també comparteixen habitació). La llanxa lenta era realment lenta i la resta del grup triga a arribar, de fet, ho fan gairebé de fosc.

Sopar exquisit a la terrassa del *lodge* amb música clàssica de fons i a la llum de les espelmes. Sobretaula, on quedem els mateixos de sempre... i a dormir sense haver de pensar si faig soroll, si desperto algú o preocupar-me per qui té la clau... de fet, l'he deixat a l'habitació. Som els únics clients.

L'ILLA DELS XIMPAZÉS

Avui és dia de *relax*. Em llevo tard, just per esmorzar i pujar a la barca per anar fins a l'illa de Ngamba. A l'octubre de l'any 1998 s'hi va crear un santuari per acollir els ximpanzés orfes que no podien sobreviure a la natura, recollits per l'Uganda Wildlife Authority. Molts provenien de la frontera amb el Congo i eren menors de tres anys. Al país veí es mengen tota mena de primats, inclosos els ximpanzés, caçant als adults i abandonant o comerciant il·legalment amb els més petits. L'illa fa unes quaranta hectàrees i està recoberta per una frondosa selva, que permet, tot i que amb ajuda, viure en semilibertat i trobar una gran varietat d'aliment als trenta-nou ximpanzés que hi viuen actualment. Com que no saben nedar, l'illa també és un lloc ideal, barat i segur.

Hem anat amb la barca lenta i arribem tard. Ja els hi han donat menjar i hem d'anar, gairebé corrents, a la plataforma des d'on es poden observar, tot i que des de sobre, darrera una tanca elèctrica. Al principi plou i no ens podem moure gaire, tot i això, ens estem gairebé dues hores observant com mengen, juguen, es desparasiten o descansen. Està bé, però ens decep una mica, potser perquè esperàvem veure això però també poder passejar una estona per l'illa. Bé, almenys em consola el fet que els trenta-vuit dòlars que hem pagat serviran per mantenir aquest santuari, gestionat, conjuntament, entre diverses O.N.Gs internacionals.

Tornem al *lodge* a dinar. Impressionant, no trobem a falta en Peter (el nostre cuiner)... i molt “pijo”, no hi estic acostumat... tot i que crec que ho podria arribar a fer. Migdiada curta i caminada. Amb l’Ana i en Xavi anem a la punta de l’illa que és veu des de la platja, on sembla que hi ha un bosc més o menys ben conservat, amb l’objectiu de veure alguns ocells i caminar per caminar. Tornem a la posta de sol, segurament la més bonica que hem vist. En aquest viatge no hem estat massa de sort en aquest aspecte.

Partidet de volei-platja, amb l’Aurelio, en Jordi i la Montse, pràcticament fins que no veiem la pilota, i gairebé ni nosaltres mateixos. Dutxa amb aigua calenta... a pressió! Cervesa al bar i sopar a la platja, a la llum de torxes. Sobretaula al costat d’una foguera, fa fresqueta, fins que quedem els tres de sempre (la Montse, en Jordi i jo).

NIT AFRICANA

Em llevo d’hora per anar a veure ocells, no vull que em passi com altres vegades i haver-me de penedir de no haver-ho fet per mandra. Està molt núvol i veig un ruixat llunyà que es va acostant. En pijama i descalç faig una volta sense allunyar-me massa de la meva cabana... al cap de poc arriba el ruixat. Com que m’agrada veure com plou, en gaudeixo des del llit, ben abrigadet.

Esmorzem tard, mentre cauen les últimes gotes, i anem a caminar amb l’Ana, en Xavi, l’Aurelio i en Pepe (tot i que aquest dos últims no ens acompanyaran tot el camí). Arribem al cim del turó, molt baixet, que hi ha a l’extrem oposat de l’illa (del *lodge* i de la punta on vam anar ahir). Pel camí anem mirant ocells i aturant-nos en alguna platja, són boniques i conviden a banyar-s’hi, però al llac Victòria hi ha bilhàrzia i encara que, en teoria, al voltant de l’illa s’hi fan tractaments per eradicar-la i és segura, no ens volem arriscar.

La caminada no és molt llarga, l’illa és molt petita, i tornem al *lodge* cap al migdia. Dinem a ritme africà, amb calma, i molt bé, com tots els àpats que hem fet aquí. Llàstima que a l’hora de pagar les begudes i l’excursió d’ahir es munta un *show*, també, típicament africà, amb errors diversos i, com sempre, amb problemes a l’hora de tornar el canvi.

Tornem tots en la mateixa barca, la lenta. Afortunadament fins a un embarcador més proper, on ens espera en Clori i una *vanette*, on ens encabim els onze més les motxilles. Recullo la maleta de l’hotel d’Entebbe (només ho faig jo), i marxem, amb el nostre

camió, cap a l'hotel Fairway de Kampala. Ens hi instal·lem i aprofito l'estona abans d'anar a sopar per fer la maleta, deixant-la gairebé ja a punt per marxar.

Després de consultar-ho a en Peter, decidim, tot el grup, anar a sopar al centre de la ciutat, al Half London, en un taxi. A la guia posa que cada dissabte hi ha actuacions musicals. aquest, però, no. Tot i això ens quedem i demanem el menú, pensat, imagino, per a turistes com nosaltres. Sopa de primer i cocodril o búfal a la brasa, de segon. La meitat demanen cocodril i l'altre búfal i així ho podem tastar tot. El cocodril és un xic fibrós i recorda al pollastre, tot i que amb un regust de peix (potser de rap?), i el búfal sembla vedella, tot i que la carn és més dura i forta de gust.

Tot seguit anem de marxa a Al's, el bar musical del costat. La música i l'ambient està molt bé. La llum marxa, uns instants, un parell o tres de vegades, però sembla una cosa normal i ningú en fa massa cas. M'agrada molt i el *Dj* es deixa comprar per un cigarret, fins i tot ens deixa entrar a la cabina per triar algunes cançons. Amb el que queda de fons comú, fem una ronda de beguda i encara en queda una mica, amb la que faré un desfalc provisional, ja que no em queda ni un xíling (demà hauré de tornar a canviar). El taxi ens espera a l'una i gairebé tothom torna a l'hotel... ens quedem, com sempre, en Jordi, la Montse i jo. Anem a dormir tard, massa tard.

LA CAPITAL?

D'hora, amb molta son, baixo a esmorzar una mica. Tot seguit ens tornem a trobar tots, o gairebé tots, a recepció. Tenim dues "baixes" per diarrea i una per voluntat pròpia. Els que quedem escollim el nostre *boda-boda*, uns particulars taxis d'aquesta zona d'Àfrica. Tenen el seu origen a la frontera entre Busia (Uganda) i Malaba (Kenya), als anys seixanta i setanta. La gent els usava per moure's per terra de ningú, entre els dos passos fronterers, per estalviar-se el paperam que comportava travessar-la en un vehicle a motor. De fet, *boda-boda* vol dir de frontera a frontera. A partir d'aquí, el seu ús s'ha anat estenent per tot l'est i centre d'Àfrica. Les primeres bicicletes mica en mica han estat substituïdes per motos de tot tipus. Actualment, aquestes motos amb els seients de darrera més o menys modificats, més o menys confortables, fan la funció de taxis a uns preus molt econòmics.

Em fa una mica de por, no m'agrada anar amb moto i fa molts anys que no ho faig. De seguida, però, em tranquil·litzo. No corren gens i, encara que ho volguessin fer, tampoc podrien, els carrers no estan en massa bon estat. El trànsit no és caòtic, encara que

només perquè està lluny de ser dens (tot i el milió i mig d'habitants). Travessem Kampala mentre vaig xerrant amb el meu conductor, el meu anglès realment ha millorat força amb el temps i molt poques vegades he hagut d'esperar les traduccions o demanar ajuda a guies o companys). Òbviament no porto casc, i ell només a estones.

La primera parada és a la mesquita, situada al cim d'un turo des d'on hi ha una bona vista de la ciutat, amb edificis més o menys grans al seu centre, envoltat del paisatge urbà habitual, cases baixes, molts petits comerços i molta gent caminant amunt i avall. Tot seguit, reulant part del camí, anem al mercat de Nakesero (crec, no m'ho apunto i vaig una mica adormit). Baixem de la moto a la zona on venen patates i ens sorprèn una desagradable pudor a verdura podrida. Afortunadament, el mercat pròpiament dit està a l'altra banda de la plaça. Fruites i verdures de tot tipus i colors, apilats en una típica estampa africana.

El cel amenaça pluja i decidim escurçar la ruta turística. Tampoc hi ha gaire res que valgui la pena i el que, d'entrada, em semblava més interessant, el Museu Nacional i les tombes de Wamala, no hi entrava. Enlloc d'això anem a un gran centre comercial, on aprofito per comprar els rècords per la família. Dinem al Nando's, fem el cafè en un altre bar i anem a l'hotel a recollir les maletes per marxar, una altra vegada, cap a Entebbe.

Ens instal·lem, ara sí, a l'hotel on tothom, menys jo, tenia les maletes. Encara ens queda temps per fer una última visita pel Jardí botànic que hi ha al costat. Creat l'any 1902, hi ha una barreja de boscos autòctons i tota mena de cultius. Paguem l'entrada i ens hi passegem, l'Ana i jo, amb l'ajut d'un guia que ens va ensenyant arbres i un bon grapat d'ocells. Un bon comiat del país.

Sopar a l'hotel, acomiadant-nos d'en Clori, a qui ja no veurem més en el poc que queda de viatge, i a dormir, avui, sense sobretaula. He dormit dues hores,estic força cansat i demà ens hem de tornar a llevar d'hora.

MAI MÉS PER LONDRES

A dos quarts de set pugem a l'autobús que surt de l'hotel i ens portarà, en deu minuts, fins a l'aeroport. Embarquem cadascú al seu aire, el que farà que anem més o menys separats a l'avió. Tot i això no em queixo, em toca finestra, el vol és de dia i pot estar molt bé.

Les nou hores de vol són molt plàcides i les passo, entre mandres i sons curts, contemplant i gaudint del paisatge. Primer la planura verda d'Uganda, sabanes tacades d'aiguamolls, tot seguint la vall del Nil travessant els seus meandres més d'una vegada. Dormideta, no desitjada, i em desperto en ple desert del Sàhara, al nord del Sudan, poc abans d'entrar a Líbia. El travessarem de sud a nord en diagonal. El contrast amb el que hem vist és impressionant, un mar de sorra, pedres i, de tant en tant, dunes de tons grocs i marrons, a vegades tacat de muntanyes negres o sorres vermelles. Pràcticament cap poble ni cap ciutat, alguna carretera totalment recta que sembla, en part, també mig coberta de sorra. En torno a adormir, ara però, aprofitant que travessem la mar Mediterrània. Em desperto a temps per contemplar les retallades costes i els accidentats relleus verd oliva de Còrsega i Sardenya. Una altra dormideta més, per acabar de travessar la Mediterrània i despertar just abans d'entrar a França. Els núvols, però, només em deixen entreveure algunes valls i cims dels Alps. A partir d'aquí, un llençol blanc fins als verds i suaus turons anglesos. Mentre aterrem a Londres, cases i mes cases, carrers, carreteres, autopistes i cotxes... contrastant poderosament amb l'arribada a Kampala, de nit i ja fa dies, on en prou feines es veien llumetes aïllades i pràcticament cap cotxe enlloc. Retornem a la "civilització".

Confiàvem que a Heatrow ja hagués passat l'alarma de fa tres setmanes. Però la cosa, en lloc de millorar ha empitjorat. La mida de les bosses de mà torna a ser la normal, tot i que tant ens fa, l'hem fet més petita per si de cas (no ens preocupa tant que ens perdin la gran). Hem de canviar de terminal i tornar a passar pels controls de seguretat... on hi ha una llarga cua. Ens tranquil·litza veure que, afortunadament, un empleat de l'aeroport de tant en tant crida els que tenen els vols abans d'una determinada hora per saltar-se-la i no perdre l'avió. Fem tres quarts d'hora de cua i ens criden a nosaltres. Passem els controls, caminem una mica i entrem a l'altra terminal. Entre l'anada i la tornada, desitjo tardar a tornar a passar per aquest aeroport en una bona temporada. M'espero a l'entrada, amb els nervis i la presa no m'he acomiadat com cal de l'Aurelio, la Vero i l'Ana (tenen el vol a Madrid més tard i s'han hagut de quedar a la cua). Ho puc fer mitja hora després i em trec un pes de sobre, m'hauria sabut molt greu no haver-ho fet.

Dues hores més de vol fins a Barcelona, molt plàcides i avorrides. Tinc seient al passadís. Arribem a l'hora, recullo les maletes i m'acomio dels sis que hem volat fins a Barcelona. Em recullen els pares i cap a casa, força cansat. Aquest any, però, amb l'avantatge que no patiré de *jet-lag* i em recuperaré més ràpid.

Espero una setmana abans d'anar al metge, la ferida que tinc al braç des dels primers dies del viatge, i que marxant de casa eren dos granets de pus, no ha millorat gens. Al contrari. Fa molta pinta de ser una leishmaniosi cutània (un protozou paràsit), però no ho sabré fins al cap de tres dies. De moment, canvi de tractament, amb pomada antibiòtica. La ferida millora ràpidament. Afortunadament les anàlisis acaben confirmant que només és una infecció, la leishmaniosi no és una malaltia greu, però el seu tractament és bastant dur. A hores d'ara ja fa cinc setmanes que porto la ferida, n'estic fart i encara em queden uns dies més. Pocs, menys que el *lariam*, que no acabaré fins d'aquí a quinze dies.